

AVOIN KIRJE BORIS SOUVARINELLE ⁸⁴

Kansalainen Souvarine ilmoittaa osoittavansa oman kirjjeensä myös minulle. Vastaan hänelle sitäkin suuremmalla mielihyvällä, kun hänen artikkelinsa koskettelee kansainvälisen sosialistisen liikkeen tärkeimpiä kysymyksiä.

Souvarine katsoo „epäisänmaalliseksi” niiden näkökannan, joiden mielestä „isänmaan puolustus” on ristiriidassa sosialismin kanssa. Ja hän puolestaan „puolustaa” Turatin, Ledebourin ja Brizonin näkökantaa, jotka sotamäärärahoja vastaan äänestäessään julistautuvat samalla „isänmaan puolustuksen” kannattajiksi, t.s. sen suunnan näkökantaa, jota sanotaan „keskustaksi” (mieluummin sanoisin sitä „suoksi”) eli tämän suunnan johtavimman teoreetikon ja kirjallisen edustajan Karl Kautskyn nimen mukaisesti — kautskylaisuudeksi. Huomautan sivumennen, että Souvarine on väärässä väittäessään, että „he (t.s. II Internationalen vararikkoutumisesta puhuvat venäläiset toverit) rinnastavat sellaiset miehet kuin Kautskyn, Longuet’n j.n.e. ...Scheidemannin ja Renaudelin tyyppisiin nationalisteihin”. En minä eikä puolue, johon kuulun (VSDTP:n KK), ole koskaan rinnastanut sosialishovinistien katsantokantaa „keskustan” katsantokantaan. Puolueemme virallisissa julkilausumissa, vuoden 1914 marraskuun 1 p:nä julkaitussa KK:n manifestissa * ja maaliskuussa 1915 hyväksytyissä päätöslauselemissa ** (nämä molemmat asiakirjat on esitetty *in extenso* *** Souvarinen tuntemassa kirjasesamamme „*Sosialismi ja sota*” ****) olemme aina tehneet eron

* Ks. Teokset, 21. osa, ss. 11—20. *Toim.*

** Ks. Teokset, 21. osa, ss. 145—151. *Toim.*

*** — kokonaisuudessaan. *Toim.*

**** Ks. Teokset, 21. osa, ss. 289—333. *Toim.*

sosialishovinistien ja „keskustan” välillä. Edelliset ovat mielestämme siirtyneet porvariston puolelle. Heihin nähden vaatimuksenamme ei ole ainoastaan taistelu, vaan myös ero. Jälkimmäiset sitä vastoin ovat niitä epäröiviä, horjuvia, jotka aiheuttavat suurinta vahinkoa proletariaatille yrittämällä liittää yhteen sosialistisia joukkoja ja shovinistisia johtomiehiä.

Souvarine sanoo tahtovansa „tarkastella tosiasioita marxilaiselta kannalta”.

Mutta marxilaiselta kannalta katsoen sellaisilla yleisillä ja abstraktisilla määritelmillä kuin „epäisänmaallisuus” ei ole kerrassaan mitään arvoa. Isänmaa, kansakunta — nämä ovat historiallisia kategorioita. Jos sodan aikana on kysymyksessä demokratian puolustaminen tai taistelu kansakuntaa rasittavaa sironniestä vastaan, niin en missään määrin vastusta sellaista sotaa enkä pelkää sanoja „isänmaan puolustus”, silloin kun ne liittyvät mainitunlaiseen sotaan tai kapinaan. Sosialistit asettuvat aina sorrettujen puolelle eivätkä he siis voi vastustaa sotia, joiden tarkoituksena on demokraattinen tai sosialistinen taistelu sortoa vastaan. Olisi siis suorastaan naurettavaa väittää laittomiksi vuoden 1793 sotia, Ranskan sotia Euroopan taantumuksellisia monarkioita vastaan, tai Garibaldin sotia j.n.e. ... Aivan yhtä naurettavaa olisi se, jos ei haluttaisi tunnustaa laillisiksi sortajia vastaan kohdistuvia sorrettujen kansojen sotia, joita voi ehkä puhjeta nykyisin, esim. irlantilaisien kapinaa Englantia vastaan taikka Marokon kapinaa Ranskaa vastaan, Ukrainan kapinaa Venäjää vastaan j.n.e. ...

Marxilaiselta kannalta katsoen on tärkeää määritellä sodan poliittinen olemus kussakin eri tapauksessa, kunkin sodan osalta erikseen.

Entä kuinka voidaan määritellä sodan poliittinen olemus?

Jokainen sota on vain politiikan jatkamista. Minkä politiikan jatkamista on nykyinen sota? Onko se proletariaatin politiikan jatkamista, proletariaatin, joka vuodesta 1871 vuoteen 1914 on yksin edustanut sosialismia ja demokratiaa Ranskassa, Englannissa ja Saksassa? Vai onko se pikemminkin taantumuksellisen, rappeutuvan ja kuolevan porvariston imperialistisen politiikan jatkamista, politiikan, jonka tarkoituksena on siirtomaarous ja heikkojen kansojen sortaminen?

Kunhan vain asettaa kysymyksen selvästi ja oikein, niin saa täysin selvän vastauksen: nykyinen sota on imperialistista sotaa, se on orjanomistajien sotaa, orjanomistajien, joiden kesken on tullut riitaa heidän työjuhdistaan ja jotka haluavat vakiinnuttaa ja ikuistaa orjuuden. Tämä sota on sitä „kapitalistista ryöväystä”, josta Jules Guesde puhui vuonna 1899 tuomiten siten ennakkolta oman myöhäisemmän petturuutensa. Guesde sanoi silloin:

„On olemassa toisenlaisia sotia... joita syttyy joka päivä, nimittäin menekkimarkkinasotia. Tältä puolen sota ei ainoastaan ole katoamatta, vaan se uhkaa muodostua yhtämittäiseksi. Tämä sota on etupäässä kapitalistista sotaa, jota kaikkien maiden kapitalistit käyvät keskenään voittotuloista ja valloittaakseen maailmanmarkkinat meidän veremme hinnalla. Kuvitelkaapa, että Euroopan jokaisessa kapitalistisessa maassa olisi sosialisti johtamassa tuontapaista ryöstötarkoituksessa tapahtuvaa keskinäistä kahakkaa! Kuvitelkaapa, että Ranskan Mille-randin lisäksi olisi olemassa Englannin Millerand, Italian Millerand, Saksan Millerand, jotka vetävät proletaareja tuohon kapitalistiseen ryöstöhommaan toistensa vihollisina! Kysyn teiltä, toverit, mitä silloin jäisi jäljelle kansainvälisestä solidaarisuudesta? Samana päivänä, jolloin millerandismista tulisi yleinen ilmiö, meidän pitäisi sanoa „hyvästit” kaikelle internationalismille ja muuttua nationalisteiksi, joita ette te enkä minä suostuisi koskaan olemaan” (ks. Jules Guesden „Vartiossa!” („En Gardel!”), Pariisi, 1911, ss. 175—176).

Se ei ole totta, että Ranska sotii tässä vv. 1914—1917 sodassa vapauden, kansallisen itsenäisyyden, demokratian j.n.e. puolesta... Ranska sotii säilyttääkseen omat siirtomaansa, se sotii, jotta Englanti säilyttäisi omat siirtomaansa, joihin Saksalla on paljon suurempi oikeus — tietysti porvarillisen oikeuden kannalta katsoen. Ranska sotii, jotta Konstantinopoli joutuisi Venäjälle j.n.e. ... Tätä sotaa ei siis käy demokraattinen ja vallankumouksellinen Ranska, ei vuoden 1792 Ranska, ei vuoden 1848 Ranska eikä Pariisin Kommuunin Ranska. Sotaa käy porvarillinen Ranska, taantumuksellinen Ranska, tsarismiin liittolainen ja ystävä, „maailman koronkiskuri” (sanonta ei ole minun, vaan „L'Humanitén”⁸⁵ työntekijän Lysisin), joka puolustaa saalistaan, „pyhää oikeuttaan” omata siirtomaita ja riistää „vapaasti” koko maailmaa niiden miljarjensa avulla, joita se on antanut lainaksi vähävoimaisille ja köyhemmille kansoille.

Ei pidä sanoa, että vaikea on erottaa vallankumouksellisia sotia taantumuksellisista sodista. Tahdotteko, että esittäisin

jo osoittamani tieteellisen kriteerin lisäksi myös puhtaasti käytännöllisen, kaikille ymmärrettävän kriteerin?

Kas tässä: jokaista hiemankin merkittävämpää sotaa valmistellaan etukäteen. Kun valmisteilla on vallankumouksellinen sota, demokraatit ja sosialistit *eivät pelkää sanoa ennakoita*, että sellaisessa sodassa he ovat „isänmaan puolustuksen” kannalla. Kun sitä vastoin valmisteilla on taantumuksellinen sota, niin yksikään sosialisti *ei rohkene ennakoita*, t.s. ennen sodan julistamista, sanoa, että sen tapaisessa sodassa hän on „isänmaan puolustuksen” kannalla.

Marx ja Engels eivät pelänneet kehottaa Saksan kansaa sotaan Venäjää vastaan vuosina 1848 ja 1859.

Baselissa sitä vastoin, vuonna 1912, sosialistit eivät rohjenneet puhua „isänmaan puolustuksesta” siinä sodassa, jonka puhkeamisen he jo aavistivat ja joka todella puhkesi vuonna 1914.

Meidän puolueemme ei pelkää sanoa julkisesti, että se suhtautuu myötätuntoisesti sotiin tai kapinoihin, joita Irlanti ehken alkaa Englantia vastaan, Marokko, Algeria, Tunisia Ranskaa vastaan, Tripolitania Italiaa vastaan, Ukraina, Persia, Kiina Venäjää vastaan j.n.e.

Entä sosialishovinitit? Entä „keskustalaiset”? Uskaltavatko he sanoa julkisesti ja virallisesti, että he ovat tai tulevat olemaan „isänmaan puolustuksen” kannalla siinä tapauksessa, jos syttyy sota esim. Japanin ja Yhdysvaltojen välillä, täysin imperialistinen sota, joka uhkaa monia satoja miljoonia ihmisiä ja jota on valmisteltu kymmeniä vuosia? Yrittäköötppä! Olen valmis lyömään vetoa, että sitä he eivät tee, sillä he käsittävät liiankin hyvin, että jos he sen tekisivät, niin työväenjoukot pitäisivät heitä pilkkaamaan, huutaisivat heidät alas ja heidät karkotettaisiin sosialistisista puolueista. Juuri sen vuoksi sosialishovinitit ja „keskustalaiset” varovat sanomasta mitään julkisesti tästä kysymyksestä ja tulevat edelleenkin kieroilemaan, valehtelemaan, sotkemaan kysymystä ja rajoittumaan sellaisiin sofismeihin kuin se, joka hyväksyttiin Ranskan puolueen viime kongressissa vuonna 1915: „Hyökkäyksen kohteeksi joutuneella maalla on oikeus puolustautua”.

Ikään kuin asian ytimenä olisi se, *kuka on hyökännyt ensimmäisenä*, eikä se, *mitkä ovat sodan syyt, mitä tarkoituseriä se ajaa ja mitkä luokat sitä käyvät*. Voidaanko

esim. olettaa, että sosialistit, jos he ovat tervejärkisiä, voisivat myöntää Englannilla olleen v. 1796 oikeuden „puolustaa isänmaata”, kun Ranskan vallankumouksellinen sota-väki alkoi veljeillä irlantilaisten kanssa? Ja kuitenkin juuri ranskalaiset hyökkäsivät silloin Englannin kimppuun ja Ranskan armeija varustautui jopa nousemaan maihin Irlannissa. Ja voitaisiinko huomispäivänä myöntää Venäjällä ja Englannilla olevan oikeuden „puolustaa isänmaata”, jos ne heti Saksalta saamansa läksytyksen jälkeen saisivat kimppuunsa Persian ja sen kanssa liittoutuneet Intian, Kiinan ja muut Aasian vallankumoukselliset kansat, jotka vievät läpi omaa 1789 ja omaa 1793 vuottaan?

Tällainen on vastaukseni siihen suorastaan hassuun meihin kohdistettuun syytökseen, että me muka olemme Tolstoin aateveljiä. Puolueemme on kieltäytynyt niin Tolstoin opista kuin pasifismistakin julistaen, että sosialistien tulee pyrkiä muuttamaan nykyinen sota proletariaatin kansalaissodaksi porvaristoa vastaan ja sosialismin puolesta.

Jos sanotte minulle, että se on utopiaa, niin vastaan teille, että Ranskan, Englannin ja muiden maiden porvaristo ei nähtävästi ole kanssamme samaa mieltä, sillä se ei tietenkään rupeaisi esittämään halpamaista ja naurettavaa osaa eikä pistäisi vankilaan ja kutsuisi asepalvelukseen „pasifisteja”, jollei se aavistaisi ja näkisi ennakolta, että vallankumous kehkeytyy kiertämättömästi ja herkeämättömästi ja alkaa kohta.

Tämä tuo mieleeni kahtiajakokysymyksen, jonka Souvarine niin ikään herättää. Kahtiajako! Se on pelätin, jolla sosialistijohtajat yrittävät säilyttellä muita ja jota he itse niin kovin pelkäävät! „Mitä hyötyä olisi *nyt* uuden Internationalen perustamisesta?” sanoo Souvarine. „Sen toimintaa vaivaisi hedelmättömyys, sillä lukumääräisesti se olisi perin heikko”.

Mutta, kuten tosiasiat joka päivä osoittavat, nimenomaan Pressemannin ja Longuet'n „toimintaa” Ranskassa ja Kautskyn ja Ledebourin „toimintaa” Saksassa vaivaa hedelmättömyys *juuri siksi, että he pelkäävät kahtiajakoa!* Ja juuri siksi, että K. Liebknecht ja O. Rühle Saksassa eivät ole pelänneet kahtiajakoa, vaan ovat avoimesti sanoneet sen olevan *välttämätöntä* (ks. Rühlen kirjettä, „Vorwärts” *).

* — „Eteenpäin”. *Toim.*

tammikuun 12 p:nä 1916) ja epäröimättä menneet siihen, juuri siksi heidän toimintansa merkitsee niin paljon proletariaatille, *vaikka he lukumääräisesti ovatkin heikkoja*. Liebknecht ja Rühle — siinä on vain kaksi 108:aa vastaan. Mutta nuo kaksi edustavat miljoonia ihmisiä, riistonalaisia joukkoja, väestön valtaenemmistöä, ihmiskunnan tulevaisuutta, vallankumousta, joka päivä päivältä kasvaa ja kypsyi. 108 eivät edusta muuta kuin proletariaatin keskuudessa olevien porvariston lakeijoiden pikkuryhmän mairitteluhenkä. Brizonin toimintaa vaivaa hedelmättömyys silloin, kun hänellä ilmenee keskustan eli suon heikkouksia. Ja päinvastoin, Brizonin toiminta lakkaa olemasta hedelmätöntä, se järjestää proletariaattia, herättää ja ravistelee sitä silloin, kun Brizon todella rikkoo „yhtenäisyyttä” ja kun hän parlamentissa huudahtaa miehuullisesti: „Alas sota!” tai kun hän sanoo julkisesti totuuden, sen, että liittolaiset tappelevat antaakseen Konstantinopolin Venäjälle.

Ettäkö tosivallankumoukselliset internationalistit ovat lukumääräisesti heikkoja? Joutavaa puhetta! Otamme esimerkiksi vuoden 1780 Ranskan ja vuoden 1900 Venäjän. Tietoiset ja päättäväiset vallankumoukselliset, jotka ensin mainitussa tapauksessa olivat porvariston, sen kauden vallankumouksellisen luokan, edustajia ja viimeksi mainitussa tapauksessa nykyajan vallankumouksellisen luokan, proletariaatin, edustajia, olivat tavattoman vähälukuisia. He olivat vain harvoja yksilöitä, jotka muodostivat korkeintaan vain $\frac{1}{10.000}$ tai vieläpä $\frac{1}{100.000}$ luokastaan. Mutta muutamia vuosia myöhemmin nuo samat yksilöt, tuo sama niin mitättömältä näyttävä vähemmistö sai mukaansa joukot, miljoonia ja kymmeniä miljoonia ihmisiä. Miksi? Siksi että tuo vähemmistö todella edusti noiden joukkojen intressejä, siksi että se uskoi tulevaan vallankumoukseen ja oli valmis palvelemaan sitä rajattomasti.

Ettäkö vähälukuisia? Entä mistä hetkestä alkaen vallankumoukselliset ovat alkaneet asettaa politiikkansa riippuvaiseksi siitä seikasta, ovatko he enemmistönä vai vähemmistönä? Kun marraskuussa 1914 puolueemme sanoi, että on välttämättömästi erottava opportunisteista*, ja julisti, että tuo ero on ainoa oikea ja asianmukainen vastaus heidän elokuussa 1914 tekemäänsä kavallukseen, niin monista tuo

* Ks. Teokset, 21. osa, ss. 11—20. Toim.

julkilausuma näytti vain sellaisten henkilöiden lahkolais-henkiseltä hulluudelta, jotka olivat lopullisesti irtautuneet elämästä ja todellisuudesta. Siitä on kulunut kaksi vuotta, ja katsokaa, miten on käynyt. Englannissa kahtiajako on ilmeinen tosiasia; sosialishovinisti Hyndmanin on täytynyt erota puolueesta. Saksassa kahtiajako kehkeytyy kaikkien nähden. Berliinin, Bremenin ja Stuttgartin järjestöillä on ollut jopa kunnia tulla erotetuiksi puolueesta... keisarin lakeijoiden puolueesta, herrojen saksalaisten Renaudelién, Sembat'in, Thomas'in, Guesde'ien ja kumpp. puolueesta. Entä Ranskassa? Toisaalta noiden herrojen puolue sanoo pysyvänsä „isänmaan puolustuksen” kannalla; toisaalta zimmerwaldilaiset sanovat kirjasessaan „Zimmerwaldin sosialistit ja sota”, että „isänmaan puolustus” on epäsocialistista. Eikö tämä ole kahtiajakoa?

Ja kuinka voisivat toimia tunnollisesti rinta rinnan samassa puolueessa ihmiset, jotka nyt, kun tämä maailman suurin kriisi on jatkunut kaksi vuotta, antavat täysin vastakkaisen vastauksen proletariaatin nykyisen taktiikan tärkeimpään kysymykseen?

Luokaapa katsaus myös Amerikkaan, joka on päälle päätteeksi puolueeton maa. Eiköhän vain sielläkin ole alkanut kahtiajako: samaan aikaan kun toisaalta Eugen Debs, tuo „Amerikan Bebel”, sanoo socialistisessa lehdistössä, että hän hyväksyy vain yhtä lajia olevan sodan, sosialismin voiton hyväksi käytävän kansalaissodan, ja että hän antaisi mieluummin ampua itsensä kuin äänestäisi edes yhden sentin myöntämistä Amerikan sotamenoihin (ks. „Appeal to Reason”⁸⁶, № 1032, syyskuun 11 p:nä 1915), samaan aikaan toisaalta Amerikan Renaudelit ja Sembat't kuuluttavat „isänmaan puolustusta” ja „sotavalmiutta”. Ja Amerikan Longuet't ja Presse-mannet — voi poloiset! — yrittävät rakentaa sovintoa sosialishoviniestien ja vallankumouksellisten internationalistien välille.

Kaksi Internationalea on jo olemassa. Toinen niistä on Sembat'n, Südekumin, Hyndmanin, Plehanovin ja kumpp. ja toinen K. Liebknechtin, Macleanin (skotlantilainen opettaja, jonka Englannin porvaristo on tuominnut pakkotöihin työläisten luokkataistelun tukemisesta), Höglundin (ruotsalainen kansanedustaja, joka on tuomittu pakkotöihin sodanvastaisen vallankumouksellisen agitaatiotoimintansa vuoksi ja joka oli Zimmerwaldissa „Zimmerwaldin

vasemmiston” perustajia) ja Valtakunnanduuman viiden edustajan, jotka tuomittiin karkotettaviksi ainiaaksi Siperiaan sodanvastaisen agitaatiotoimintansa vuoksi j.n.e. Siis toisaalta on olemassa niiden Internationale, *jotka auttavat omaa hallitusta käymään imperialistista sotaa*, ja toisaalta niiden Internationale, *jotka käyvät vallankumouksellista kamppailua tuota sotaa vastaan*. Ja näitä kahta Internationalea ei pysty yhdistämään mikään parlamenttilörpötelijäin kaunopuheisuus eikä mikään sosialismin „valtiomiesten” „diplomatia”. Toinen Internationale on elänyt aikansa. Kolmas Internationale on jo syntynyt. Ja joskaan II Internationalen ylipapit ja paavit eivät ole sitä vielä vihkineet, vaan ovat päinvastoin kironneet sen (ks. Vandervelden ja Stauningin puheita), niin tuo ei kuitenkaan estä sitä saamasta joka päivä uusia voimia. Kolmas Internationale antaa proletariaatille mahdollisuuden päästä eroon opportunisteista, ja se niin ikään johtaa joukot voittoon sosiaalisessa vallankumouksessa, joka kehittyy ja lähenee.

Ennen kuin lopetan minun on vastattava muutamalla sanalla Souvarinen henkilökohtaiseen polemiikkiin. Hän pyytää (Sveitsissä olevia sosialisteja) olemaan hillitympi Bernsteinin, Kautskyn, Longuet’n j.n.e. persoonakohtaisessa arvostelussa... Omasta puolestani minun on sanottava, etten voi suostua tuohon pyyntöön. Ja ennen muuta huomautan Souvarinelle, että „keskustalaisiin” kohdistuva arvosteluni ei ole persoonakohtaista, vaan poliittista arvostelua. Hrat Südekumit, Plehanovit j.n.e. ovat jo auttamattomasti menettäneet joukkovaikutuksensa: heidän arvovaltansa on jo siinä määrin horjahtanut, että poliisin täytyy suojella heitä kaikkialla. Mutta propagoimalla „yhtenäisyyttä” ja „isänmaan puolustusta”, pyrkimällä sovintoon, yrittämällä sanoin peitellä mitä syvimpiä erimielisyyksiä „keskustalaiset” aiheuttavat mitä suurinta vahinkoa työväenliikkeelle, sillä he viivästyttävät sosialishovinistien moraalisen arvovallan lopullista romahtamista ja pitävät siten yllä näiden joukkovaikutusta ja herättelevät henkiin II Internationalen opportunistien ruumista. Kaikkia näitä näkökohtia silmällä pitäen olen sitä mieltä, että taistelu Kautskya ja muita „keskustan” edustajia vastaan on sosialistinen velvollisuuteni.

Muiden ohella Souvarine „kääntyy Guilbeaux’n, Leninin ja kaikkien niiden puoleen, joilla on se etuisuus, että he ovat

„syrjässä taistelusta”, etuisuus, mikä usein antaa mahdollisuuden arvostella terveesti ihmisiä ja sosialismin asioita, mutta johon sisältynee myös tiettyä epämukavuutta”.

Läpinäkyvä vihjaus. Zimmerwaldissa Ledebour sanoi saman ajatuksen suoraan syyttäen meitä „Zimmerwaldin vasemmistolaisia” siitä, että me heitämme joukkojen keskuuteen vallankumouksellisia kehotuksia ulkomailta käsin. Toistan kansalainen Souvarinelle samat sanat, jotka lausuin Ledebourille Zimmerwaldissa. On kulunut 29 vuotta siitä, kun minut vangittiin Venäjällä. Näinä 29 vuotena olen jatkuvasti heittänyt vallankumouksellisia kehotuksia joukkojen keskuuteen. Tein sen vankilasta, Siperiasta ja sittemmin ulkomailta käsin. Ja olen useinkin havainnut vallankumouksellisessa lehdistössä samanlaisia „vihjauksia” kuin tsaarin prokuraattorien puheissa, nimittäin sellaisia, etten ole muka kyllin rehellinen, kun ulkomailla ollessani käännyin Venäjän kansanjoukkojen puoleen vallankumouksellisin kehotuksin. Tsaarin prokuraattorien lausumina nuo „vihjaukset” eivät ihmetytä ketään. Mutta myönnän, että Ledebourilta odotin toisenlaisia argumentteja. Ledebour lienee unohtanut, että myös Marx ja Engels, kun he vuonna 1847 kirjoittivat kuulun „Kommunistisen manifestinsa”, heittivät Saksan työläisille vallankumouksellisia kehotuksia ulkomailta käsin! Vallankumouksellinen taistelu on useinkin mahdotonta ilman vallankumousmiesten maanpakolaisuutta. Ranska on monesti kokenut sen. Ja kansalainen Souvarine olisi tehnyt paremmin, jos hän olisi ollut seuraamatta Ledebourin ja... tsaarin prokuraattorien huonoa esimerkkiä.

Souvarine sanoo vielä, että „Lenin ilman muuta leimaa shovinistiksi” Trotskin, „jota me (ranskalainen vähemmistö) pidämme Internationalen äärimmäisen vasemmiston äärimmäisiin aineksiin kuuluvana. Täytyy myöntää, että tässä hieman liioitellaan”.

Niin tietysti, „tässä hieman liioitellaan”, mutta sitä en tee minä, vaan Souvarine. En nimittäin ole koskaan leimannut Trotskin kantaa shovinistiseksi. Olen moittinut häntä siitä, että hän on liian usein edustanut Venäjällä „keskustan” politiikkaa. Kas tässä tosiasioita. Vuoden 1912 tammi-kuusta lähtien VSDTP on ollut virallisesti kahtiajakautuneena⁸⁷. Meidän puolueemme (joka on ryhmittynyt KK:n ympärille) syyttää opportunistiseksi toista puoluerhymää,

OK:ta, jonka tunnetuimpia johtomiehiä ovat Martov ja Axelrod. Trotski kuului Martovin puolueeseen ja erosi siitä vasta 1914. Samaan aikaan puhkesi sota. Meidän suuntaamme edustanut duumaryhmä, johon kuului viisi henkeä (Muranov, Petrovski, Shagov, Badajev ja Samoilov), on karkotettu Siperiaan. Pietarissa meikäläiset työläiset äänestävät sotateollisuuskomiteoihin osallistumista *vastaan* (se on meillä tärkein käytännön kysymys; se on Venäjällä yhtä tärkeä kysymys kuin Ranskassa hallitukseen osallistumista koskeva kysymys). Toisaalta OK:n tunnetuimmat ja vaikutusvaltaisimmat kynämiehet — Potresov, Zaslutsh, Levitski ja muut — sanovat kannattavansa „isänmaan puolustusta” ja sotateollisuuskomiteoihin osallistumista. Martov ja Axelrod protestoivat ja sanovat vastustavansa noihin komiteoihin osallistumista, mutta eivät eroa puolueestaan, jonka toinen, shovinistiseksi muuttunut ryhmä suostuu osallistumaan niihin. Siksi me moitimmekin Martovia Kienthalissa siitä, että hän tahtoi edustaa koko OK:ta, vaikka hän todellisuudessa saattaa edustaa vain mainitun suunnan yhtä puolueeryhmää. Tämän puolueen duumaedustajisto (Tshheidze, Skobelev ja muut) jakaantui kahtia. Toiset näistä edustajista kannattavat „isänmaan puolustusta”, toiset vastustavat sitä. Kaikki he kannattavat osallistumista sotateollisuuskomiteoihin ja käyttävät kaksimielistä sanontaa: täytyy „pelastaa isänmaa”, mikä oikeastaan on vain toisin sanoin ilmaistu Südekumin ja Renaudelin „isänmaan puolustus”-tunnus. Enemmänkin, he eivät vastusta lainkaan Potresovin kantaa (joka todellisuudessa on samanlainen kuin Plehanovin kanta; Martov esiintyi julkisesti Potresovia vastaan ja kieltäytyi osallistumasta hänen aikakauslehtensä julkaisutyöhön, syystä että Potresov oli pyytänyt Plehanovia osallistumaan siihen).

Entä Trotski? Erottuaan Martovin puolueesta hän on edelleenkin syyttänyt meitä hajottajiksi. Hän siirtyy hitaasti vasemmalle ja ehdottaa jopa pesäeroa venäläisten sosialishovinistien johtajista, mutta hän ei sano meille lopullisesti, tahtooko hän yhtenäisyyttä Tshheidzen ryhmän kanssa vai eroamista siitä. Ja juuri tämä on tärkeimpiä kysymyksiä. Todellakin, jos huomenna koittaa rauha, niin ylihuomenna meillä toimitetaan uudet Duuman vaalit. Ja silloin meidän on ratkaistava viipymättä kysymys, esiinnymmekö me yhdessä Tshheidzen kanssa vai häntä vastaan. Me olemme

sellaista liittoa vastaan. Martov on sen kannalla. Entä Trotski? Sitä ei tiedetä. Pariisissa ilmestynvä venäläinen lehti „Nashe Slovo”, jonka toimittajia Trotskikin on, ei ole sanonut ratkaisevaa sanaansa ainoassakaan 500:sta numerossaan. Juuri siitä syystä emme olekaan yhtä mieltä Trotskin kanssa.

Mutta kysymys ei ole yksin meistä. Zimmerwaldissa Trotski ei ollut halukas liittymään „Zimmerwaldin vasemmistoon”. Trotski ja tov. H. Roland-Holst edustivat „keskustaa”. Mutta katsokaas, mitä tov. Roland-Holst kirjoittaa nykyisin hollantilaisessa sosialistisessa „Tribuuna” lehdessä⁸⁸ (№ 159, elokuun 23 pnä 1916): „Niiden, jotka Trotskin ja hänen ryhmänsä tapaan tahtovat käydä vallankumouksellista taistelua imperialismia vastaan, täytyy voittaa emigranttien keskuudessa olevien erimielisyyksien seuraukset, sillä nuo erimielisyydet ovat luonteeltaan enimmäkseen melko henkilökohtaisia ja ne hajottavat äärimmäistä vasemmistoa, sekä liittyä leniniläisiin. „Vallankumouksellinen keskusta” on mahdottomuus”.

Pyydän anteeksi, että olen puhunut näin paljon meidän ja toisaalta Martovin ja Trotskin suhteista, mutta ranskalainen sosialistinen lehdistö kirjoittaa niistä aika usein antaen lukijoille useinkin varsin epätarkkoja tietoja. Ranskalaisten toverien täytyy olla paremmin selvillä Venäjän sosialidemokraattista liikettä koskevista tosiasioista.

Lenin

*Kirjoitettu joulukuun
jälkipuoliskolla (v.l.) 1916*

*Julkaistu ensi kerran lyhennettynä
tammikuun 27 pnä 1918
„La Vérité” lehden 48. numerossa*

*Venäjän kielellä julkaistu
ensi kerran täydellisesti v. 1929
„Proletarskaja Revoljutsija”
julkaisun 7. (90.) numerossa*

*Julkaistaan
lehden oikaisuvedoksen
mukaan
Käännös ranskan kielestä*